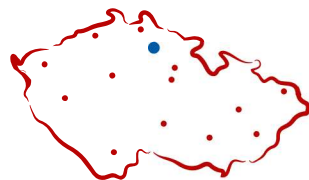

Valdštejnský zámek a Valdická brána v Jičíně

Smrt Elišky Kateřiny Smiřické

Text: Petr David st. foto: Petr David ml.

„Když vykopávali mrtvé, našli pana ze Štubenberka, an stojí na hlavě, a pana Slavatu jednorukého. Paní z Vartemberka našli u okna zdola až po prsy zasypanou, ve tváři a na rukou popálenou, ale ještě živou. Prosila o pomoc, avšak nelitostní a lakomí lidé, trhali z ní, ač ještě živé, náušnice, prsteny, řetěz a šaty, až byla nahá a krev z ní tekla.“

Zpráva o tragédii

Oficiální zpráva o tragédii, kterou před 400 lety (dne 1. února 1620) vyvrcholil příběh velké lásky, zloby i hrabivosti, se nechte lehce ani s pochopením k dobovým zvyklostem. Co se tenkrát na jičínském zámku přesně stalo, to už nikdo nezjistí. Víme jen, že po výbuchu střelného prachu zemřelo jedenačtyřicet lidí. Jičín známe

jako „město pohádek“, město Rumcajse, Cipíška, Manky a dalších postaviček, dodnes statečně vzdorujících třeba Želvám Ninja a atakům dalších bytostí šklebících se na nás z výloh a televizních obrazovek. Jičín spojujeme i s osobností generála císařských vojsk Albrechta Václava Eusebia z Valdštejna. Připomeňme si ale úplně jiný příběh, který předchází

zel Albrechtovu příchodu. Tento příběh není pohádkou. Je skutečný, opravdu se odehrál...

Příběh lásky a uvěznění

Urozená Eliška Kateřina Smiřická se beznadějně zamilovala. Byl to nerovný vztah, o němž vypovídá písnička „Znám já jeden krásný zámek nedaleko Jičína...“. Ta panna, která milovala prostého ovčáčka

a psala mu „v tajnosti psaní plná milostí“, byla právě Eliška. Říká se, že nešlo o ovčáčka, nýbrž že tím vyvoleným byl jistý Jiřík Vágner, poddaný kovář, ale co na tom dnes záleží. Otec Zikmund Smiřický takovému vztahu samozřejmě nepřál, avšak dcera pevně stála za svojí láskou. Otec jí tedy v roce 1608 dal uvěznit na hradě Kumburk s představou, že tak Eliška co nejrychleji napraví hlavu. Jenomže nečekaně záhy zemřel. Tehdy vstoupila na scénu Eliščina mladší sestra Markéta Saloména, provdaná za Jindřicha Slavatu z Chlumu. Těšila se na dědictví, rodový majetek byl obrovský a ona se nechtěla dělit. S kým také? S bratry? Jaroslav zemřel v roce 1611, Albrecht Jan měl chatrné zdraví a skonal v roce 1618, Jindřich Jiří byl slabomyslný a právě Markéta byla jeho poručicí. Zbývala tedy pouze Eliška. A tu pro jistotu mladší sestra nepustila z hradní věže, kde jí nadále držela pod zámekem.

Příběh vysvobození a soudu

Dalším hráčem velkého příběhu se stal Ota Jindřich z Vartemberka. Zchudlý šlechtic z uznávané panské rodiny – ne moc pohledný vdovec, leč pragmatický muž – poslal Elišce tajný vzkaz: Když se mu zaslíbí, dostane ji na svobodu. Eliška slíbila i polovinu případného dědictví a pan Ota shromáždil několik přátel. Posádka na Kumburku nebyla moc početná, a tak se tu nějak velké rytířské drama nekonalo. Eliška se pak v Praze záhy stala paní z Vartemberka. Novomanželé poté nelenili a z Prahy se vydali do Jičína, aby se ujali vlády nad celým panstvím. Markéta tehdy běsnila a její vlivný manžel pohnal pana Otou k soudu, jehož výsledek byl vzhledem k politickému vlivu obou mužů vcelku předvídatelný. Eliška se chtěla s Markétou domluvit a majetek rozdělit, sestra ale o schůzce nechtěla ani slyšet. A tak Eliška

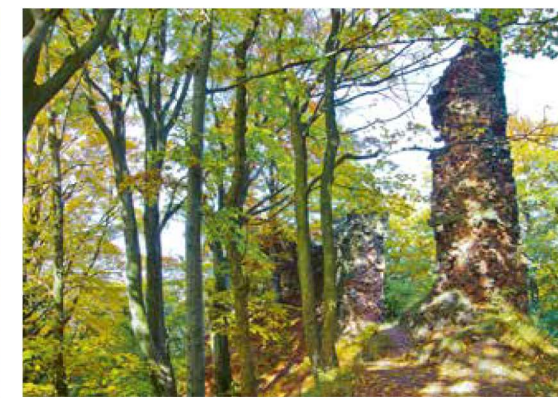
přitvrdila a údajně si najala člověka, který se marně pokusil její sestru se švagrem otrávit. Nakonec se angažoval samotný „zimní král“ Fridrich Falcký, který Otou vyzval, aby se osobně zúčastnil soudního jednání. Pán z Vartemberka tedy dorazil, aby si vyslechl nepříznivý výrok – Eliška musí všechny jičínské statky vydat sestře.

Stále s otazníkem

V kritický den dorazila do Jičína královská komise doprovázená Jindřichem Slavatou a bez otálení se pustila do sepisování majetku, který je třeba vrátit. Paní Eliška úpěnlivě prosila, křičela, vyhrožovala, plakala – vše samozřejmě marně. A tak se svými vojáky sešla do prachárny ve sklepení, aby jim podle starého zvyku sama rozdělila střelný prach. Za chvíli se však ozval obrovský výbuch a polovina zámku, v níž právě panstvo pobývalo,

Nádvoří jičínského zámku

Zřícenina hradu Bradlec

Inzerce

ČESKO VŠEMI SMYSLY

aneb Průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku

www.soukup-david.cz